

A százéves dada

A Petőfi Irodalmi Múzeum és az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete 2016 novemberében konferenciát rendezett a dada zürichi kezdetének századik évfordulójára. A konferencia elsősorban a dada közép-kelet-európai jelenségeire, nevezetesen az Osztrák-Magyar Monarchiában és utódállamaiban megjelenő dada technikákra koncentrált. A dada a közép-kelet-európai művészekre az első világháború vége felé gyakorolt hatást, amikor is az intézményesült gazdasági, politikai és identitásstratégiák válságon, illetve átalakuláson mentek keresztül. Ezekben az években számos határ átjárhatóvá vált, például centrum és periféria, politika és politikaellenesség között, a nemek, a művészi szerepek, a művészi kifejezési formák között. A dadára jellemző attitűd a határátlépés, amelynek alapvetően emancipatorikus szerepe van, a hagyományos társadalmi normák felfüggesztésével utat nyit a határok nélküli művészi önmegvalósítás felé. A dada negligálta az eredetet, a vallási háttérrel, a sztereotip női szerepeket vagy a formális művészi képzést. Elmozdította a morális korlátokat, s hajlandónak mutatkozott a művészi alkotásra és befogadásra, az intézményekre, a társadalomra és a közízlésre vonatkozó, addig provokatívnak tűnő, vagy egyenesen elképzelhetetlen kérdések feltevésére is. A dada a régi világ szétesésének szimptomája, s radikális nyelvezete olyan művészekre is hatással volt, akik magukat sohasem tekintették dadaistának.

Kötetünk dadáról szóló szövegeit FÖLDES GYÖRGYI és KAPPANYOS ANDRÁS szerkesztette.

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Hundred Years Old Dada

The conference of the Petőfi Literary Museum – Kassák Museum and the Institute for Literary Studies of the Hungarian Academy of Sciences marks the centenary of the beginning of Dada in Zurich. The conference concentrates on Dada phenomena in East-Central Europe, especially the Dada techniques that appeared in the Austro-Hungarian Empire and its successor states. The avant-garde artists of the East-Central European region felt the impact of Dada at the end of the First World War, when established economic, political and identity strategies were going through crisis and rearrangement. In these years, many borders became blurred: between centre and periphery, between politics and anti-politics, and among genders, artists' roles and forms of artistic expression. A distinctive attitude of Dada was the crossing of borders, and this had a uniquely emancipating role: by suspending traditional social norms, it opened the way to artistic self-realization without borders. Dada dispensed with the questions of origin, religious background, women's role stereotypes or even formal artistic training. It removed the moral barriers to asking previously inconceivable and provocative questions concerning artistic creation and reception, institutions, society and public taste in general. Dada was a symptom of the decomposition of the old world. Its radical language had an impact even on artists who never called themselves 'Dadaists'.

The text on dada were edited by GYÖRGYI FÖLDES and ANDRÁS KAPPANYOS.

THE EDITORIAL BOARD

Dada a cent ans

Pour commémorer le centenaire de la naissance du Dada à Zurich, le Musée Littéraire Petőfi et l'Institut d'Études Littéraires du Centre de Recherche des Sciences Humaines de l'Académie hongroise des Sciences ont organisé, en novembre 2016 à Budapest, un colloque international qui se concentrait sur les phénomènes Dada en Europe centrale et orientale, et tout particulièrement sur l'apparition des techniques Dada dans la Monarchie austro-hongroise et dans ses États successeurs. C'est vers la fin de la première Guerre mondiale que les artistes de cette région ont ressenti l'influence du Dada, à une époque où les stratégies économiques, politiques et identitaires établies traversaient une crise et devaient subir des transformations. Dans ces années, beaucoup de frontières sont devenues franchissables comme celles entre centre et périphérie, politique et anti-politique, de même qu'entre genres, rôles et formes d'expression artistiques. La transgression des frontières est une attitude typique du Dada ayant un rôle essentiellement émancipatoire qui, par la négation des normes sociales traditionnelles, ouvre la voie à un épanouissement artistique sans frontières. Dada négligeait les questions d'origine, d'arrière-plan de confession, de stéréotypes de genre ou d'enseignement artistique formel. Il abolissait les barrières morales et était prêt à soulever des questions provocatrices jusqu'alors inimaginables, relatives à la création et la réception artistique, aux institutions, à la société et au goût du public. Dada est le symptôme de la décomposition du monde ancien, et son langage radical a influencé même des artistes qui ne se sont jamais considérés comme dadaïstes.

La partie thématique de ce numéro a été réunie par GYÖRGY FÖLDES et ANDRÁS KAPPANYOS.

LE COMITÉ DE RÉDACTION